

Handläggare: Christer Blomkvist
Telefon: 08-508 33 689

Till
Utbildningsnämnden
2012-02-07

Kommunens insyn i fristående skolor

Förvaltningens förslag till beslut

Utbildningsförvaltningen föreslår att utbildningsnämnden beslutar följande

Utbildningsnämnden godkänner förslag till utformning av det kommunala insynsuppdraget gentemot fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem i Stockholms stad i enlighet med detta tjänsteutlåtande.

Thomas Persson
Utbildningsdirektör

Johanna Engman
Bitr. utbildningsdirektör,
Avdelningschef

Sammanfattning

Kommunerna har enligt 2010 års skollag rätt till insyn i de skolor som är belägna inom kommunen. Insynen regleras i lagen enligt följande: Den kommun där den fristående skolan/en fristående skola som anordnar fritidshem är belägen har rätt till insyn i verksamheten. Regleringen om insyn i skollagen är likalydande för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Regleringen för fritidshem är ny, motsvarande regel fanns inte i 1985 års skollag. Kommunen har även insynsrätt i internationella skolor på samma villkor som för de skolformer som ingår i skolväsendet.

I detta ärende redovisas på vilka områden den kommunala insynen bör tillämpas. Grunden för kommunens insyn ska vara en god kommunikation med alla

fristående skolors huvudmän. Kommunens intresse av att utöva sin rätt till insyn ska balanseras mot de fristående skolornas affärsmässiga intressen av skydd mot insyn.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av tillhandahållaravdelningen i samråd med branschrådet för grundskola.

Bakgrund

Kommunerna har enligt 2010 års skollag rätt till insyn i de skolor som är belägna inom kommunen. Insynen regleras i lagen enligt följande: Den kommun där den fristående skolan/en fristående skola som anordnar fritidshem är belägen har rätt till insyn i verksamheten. Regleringen om insyn i skollagen är likalydande för förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem. Regleringen för fritidshem är ny, motsvarande regel fanns inte i 1985 års skollag. Kommunen har även insynsrätt i internationella skolor på samma villkor som för de skolformer som ingår i skolväsendet.

Kommunernas rätt till insyn har förändrats i 2010 års skollag jämfört med 1985 års skollag. Den viktigaste orsaken till att kommunernas insyn förändrats är att reglerna för fördelning av bidrag till fristående skolor har förändrats i den nya skollagen och numera ska ges på samma grunder som kommunen tillämpar vid fördelning av resurser till sina egna skolor. Kommunen behöver därför inte ta del av en fristående skolas räkenskaper för att kunna göra en rättvis bedömning av skolans bidragsbehov. I 1985 års skollag var behovet av insyn i fristående skolors bidragsbehov det primära.

Statens skolinspektion har ansvaret för tillsyn av fristående skolor och fritidshem som tillhör en skola. Begreppet tillsyn har i skollagen definierats som en självständig granskning för att kontrollera om utbildning eller annan verksamhet som granskas uppfyller krav som följer av lagar och andra föreskrifter samt beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen. Insynen ger inte kommunen motsvarande rätt att göra påpekanden eller begära förändringar i verksamheten genom till exempel förelägganden.

I 1985 års lag hade kommunerna rätt att kräva att fristående skolor skulle delta i lägeskommunens uppföljning och utvärdering. Denna ordning har i den nya skollagen tagits bort. De fristående skolorna står under tillsyn av Skolinspektionen och ska delta i Skolverkets nationella uppföljning och utvärdering. Det finns dock

inget som hindrar att kommunen erbjuder de fristående skolorna att delta i i kommunens uppföljning och utvärdering. I propositionen till skollagen framhålls att sådan uppföljning och utvärdering bör omfatta de nationella målen för verksamheten.

Förvaltningens synpunkter

Insyn genom kommunikation och dialog med fristående skolor

I utbildningsnämndens verksamhetsplan för 2012 framhålls att stadens insyn huvudsakligen ska genomföras genom kommunikation och samverkan med de fristående skolorna. Grunden för stadens insyn ska vara en god samverkan och kommunikation med alla fristående skolans huvudmän. Förvaltningen har utvecklat kommunikationen med de fristående verksamheterna bland annat genom att skapa en väl fungerande mötesstruktur med regelbundna informationsmöten. Även andra former av samverkan ska utvecklas, till exempel genom att initiera och samordna nätverk mellan fristående och kommunala skolor i vissa gemensamma frågor. Ett forum för samverkan och dialog kommer även att finnas i branschrådet för fristående och kommunala aktörer som nu har inrättats för grundskolan.

Förvaltningen arbetar med att utveckla kontaktytorna för att ge de fristående skolor bättre information och service, bland annat genom att förbättra strukturen på och tillgängligheten till stadens hemsida för fristående verksamheter på stockholm.se och e-tjänsterna avsedda för anordnare och brukare.

Utformning av kommunens insynsuppdrag

Skolinspektionen ger i en promemoria daterad 2012-03-07 sin tolkning av kommunernas insyn i fristående skolor. I promemorian går det att urskilja några områden där kommunens nytta av insynen särskilt framträder. Det gäller hur en fristående verksamhet utvecklas både kvantitativt och kvalitativt, att tillgodose allmänhetens behov av information, skolpliktsbevakning och verksamhetens stabilitet. Kommunens intresse av att utöva sin rätt till insyn ska dock balanseras mot de fristående skolornas affärsmässiga intressen av skydd mot insyn.

Stockholms stads förslag till utformning och omfattning av insynsuppdraget överensstämmer i stort med Skolinspektionens tolkning av uppdraget i sin promemoria. Nedan redovisas förslag till utformning och områden för Stockholms stads insynsuppdrag gentemot fristående skolor och fritidshem.

Insyn i utvecklingen av fristående skolors verksamhet

Staden behöver hålla sig informerad om fristående skolors planering eller förändringar i verksamheten, till exempel ökning eller minskningar av elevantalet, utökning av antalet program, skolans profil samt utveckling av skolans kunskapsresultat. Staden behöver ha en beredskap inför förändringar för att planera sin egen skolorganisation, lokaltillgång mm.

Information till medborgarna

Offentlighetsprincipen gäller inte för fristående skolor och insynen i deras verksamheter kan därför inte ske på samma sätt som allmänhetens insyn i kommunernas verksamhet. Insynen ska därför bidra till att öka medborgarna kunskaper om verksamheten i den fristående skolan. Förvaltningen samlar in och sammanställer de fristående skolornas kunskapsresultat och andra resultat till exempel från brukarundersökningar. All insamlad information redovisas på stadens hemsida, www.stockholm.se samt på Jämför service för att underlätta för elever och föräldrar att välja skola.

Skolpliktsbevakning

I skollagen 7 kap. 21 § sägs att hemkommunen ska se till att skolpliktiga barn som inte går i dess skolor på något annat sätt får den utbildning de ska ha.

Enligt 7 kap. 22 § skollagen ska kommunen se till att eleverna i deras grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång. Om en elev i en fristående skola till exempel börjar eller slutar eller är ogiltigt frånvarande i större omfattning ska den fristående skolan snarast möjligt underrätta hemkommunen. Det kan bli så att hemkommunen så småningom får ha ansvar för en sådan elevs skolgång. Kommunen kan genom att utöva sin rätt till insyn löpande stämma av att kommunens elever får den utbildning de har rätt till.

I 17 kap. 8 § skollagen finns en bestämmelse om att den som är elev i grundskolan, grundsärskolan eller specialskolan får tas emot i en annan av dessa skolformer på försök om huvudmännen är överens om det och om vårdnadshavaren medger det. Rätten till insyn ger kommunen laglig möjlighet att hålla sig informerad.

Uppföljning av godkännande

Förvaltningen följer upp och säkrar som en del i insynen att skolors och fritidshems barn- och elevantal och organisation överensstämmer med godkännande och utbetalning av kommunala medel.

Riskanalyser av skolors ekonomi

Utbildningsförvaltningen vill förvissa sig om att enskilda huvudmän som verkar i kommunen har en ekonomiskt stabil verksamhet. Syftet är förvaltningen vill försäkra sig om att de aktuella huvudmännen klarar av att genomföra sina åtaganden, d.v.s. att en skolhuvudman har förutsättningar att genomföra utbildning i enlighet med gällande bestämmelser. Affärs- och kreditupplysningsföretaget Upplysningscentralen AB är informationsleverantör. Kommunen har inte rätt att direkt granska den fristående skolans interna dokument som ingår i den löpande bokföringen under ett verksamhetsår.

Stockholms stads tillämpning av insynsrätten

Utöver de områden som ovan redovisats har Stockholms stad genomfört utvärderingar och andra satsningar som erbjuds de fristående skolorna på samma villkor som de kommunala. Enligt förvaltningens bedömning kan detta ses som en del av den kommunala insynen. Exempel är brukarundersökningar, genomförandet av utvärderande matematikprov i gymnasieskolan, undersökningar av samband mellan grundskolebetyg och gymnasiebetyg m.fl. Huvudmännen för de fristående skolorna erbjuds även att omfattas av extern utvärdering som har ersatt den kommunala inspektionen och är obligatorisk för kommunala skolor. Den externa utvärderingen har ett tydligt fokus på att bidra till utveckling genom formativ bedömning och startade i mars 2012 med grundskolor/grundsärskolor och fritidshem.

Förvaltningen har våren 2012 påbörjat insyn i fristående skolors arbete med elevhälsa. Insynen ska bidra till att utveckla kvaliteten i skolornas verksamhet och till att alla elever i Stockholms stad erbjuds en likvärdig elevhälsoverksamhet av god kvalitet.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen föreslår att utbildningsnämnden godkänner förslag till utformning av det kommunala insynsuppdraget gentemot fristående förskoleklass, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola, gymnasiesärskola och fritidshem i Stockholms stad i enlighet med detta tjänsteutlåtande.